

„A TISZA-PARTON MIT KERESSEK?”

„A műfajok határait tágító szabad kísérletezésben hiszek”

BESZÉLGETÉS SEJBEN LAJOS KÉPZŐMŰVÉSSZEL

A szegedi képzőművészet egyik legprogresszívebb, leginvenciózusabb egyéniségének tartják Sejbén Lajost, aki mérnöki munkája mellett vált nemzetközi sikereket arató alkotóvá. A sokféle műfajban szabadon kísérletező művész 1957-ben Kisteleken született, szegedi középiskolás éveiben jegyezte el magát a képzőművészettel. Bár a kecskeméti Gépipari és Automatizálási Főiskolán szerzett diplomát, és mai napig eredeti szakmájából él, ez nem vonta el a művészi pályától, sőt inkább segített neki abban, hogy a megélhetés kényszere nélkül alkothasson. 1989-től öt éven át a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának tagja volt, majd a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete is soraiba fogadta. Ma már számos szakmai szervezetnek, többek között a Magyar Festők Társaságának, a Magyar Szobrász Társaságnak és a Nemzetközi Papírművészeti Társaságnak is tagja. Nehéz lenne felsorolni, idehaza és külföldön hány egyéni és csoportos kiállításon, művésztelepen vett részt az elmúlt másfél évtizedben. 1994-ben Kyotóban ezüst díjat nyert a Nemzetközi Papír-Textil Versenyen. Ugyanott a következő évben és 1998-ban is megkapta a japán kulturális minisztérium arany díját. Az Egerben megrendezett XIV. Akvarell Biennáléről a MAOE díjával, a XV. Debreceni Országos Nyári Tárlatról a cívisváros fődíjával tért haza. 1999-ben elnyerte a Petőfi a képzőművészetben című országos pályázat első díját. Hoszszan lehetne sorolni festőként, szobrászként és papírművészként begyűjtött elismeréseit, amelyek azt bizonyítják: több műfajban is a hazai élvonalhoz tartozik. Március végéig látható a szegedi Móra Ferenc Múzeumban barátjával és alkotótársával, Darázs Józseffel közös tárlata, amelyen legújabb munkáit, Provence- és Toszkána-sorozatát is bemutatja.

– *Kitől örökölte azt a kezűgyességet, ami elengedhetetlen egy ilyen több műfajban is alkotó képzőművész számára?*

– Családunkban sok mesterember akadt: édesapám szabó, édesanyám varrónő, a nagymamám testvére kékfestő, a férje rézöntő volt. Gyerekkoromban szívesen lapozgattam egy almanachot, amiben úri szabó nagyapám is szerepelt, akit tulajdonképpen apám sem ismert, hiszen már hároméves korában meghalt. Mostohanagyapám is szabómesterként dolgozott, haláláig büszkén emlegette, hogy Makón még a nagy színésznek, Páger Antalnak is készített öltönyt. Ilyen családi háttérrel számomra teljesen természetesnek tűnt, hogy valakinek van kézügyessége. Kisgyerekként először pénztárcát varrtam magamnak, később pólót és gézinget. A kenderboltban vásárolt anyagból némi segítséggel farmernadrágot is tudtam készíteni. Édesapámnak rengeteg barátja volt, nagyon szerette őket, időnként még jobban is, mint a családját. Jóleső érzés volt, hogy Kisteleken mindenki kedvelte és tisztelte őt. Csak később, miután már meghalt, tudatosult bennem, hogy én is az ő bohémiségét, szabadságvágyát örököltem. Mivel Vízöntő vagyok, nálam persze mindez kicsit másként jelentkezik, nem annyira teátrálisan és hangosan.

– *Hisz a csillagjegyekben?*

– Némiképp igen. Hiszem, hogy determinálják az embert. Mint a legtöbb Vízöntőt, engem is fékezhetetlen szabadságvágy jellemez. Ugyanakkor a kínaiak Kakas jegye is bennem van. Sokáig nem szoktam szólni itthon, nem vagyok kötekedő, inkább meditatív, befelé forduló. Ha azonban túllép egy bizonyos határt valami, akkor azonnal kiadom a mértem. Robbanok, nem mérlegelek, utána viszont megint csöndben vagyok.

– *Hogyan került kapcsolatba a képzőművészettel?*

– Bár Kistelek harminc kilométerre sincs Szegedtől, amikor középiskolás lettem, apám nem akarta, hogy naponta bejárjak. Anyám sírt, hogy miért kell albérletbe mennem, apámnak viszont az volt a rögeszméje: legyenek mihamarabb önálló, utazzak, lássak világot. A Déry szakközépiskolába jártam, ott találkoztam Bakacsi Lajos festőművésszel, aki kollégiumi nevelőtanárként dolgozott. Könyvtárba, hangversenyekre, kiállításokra vitt bennünket, fölkelte az érdeklődésemet a képzőművészet iránt. Vasárnaponként linómet-szeteket csinált, és biztatott bennünket: akinek van kedve hozzá, próbálja ki. Középiskolásként már országos diákpályázatokon is részt vettem. Igazából érettségi után kezdtem el festeni. Kisteleken, a régi házunkban berendeztem egy kis műtermet, ahol kipróbáltam a különböző technikákat. Bújtam a könyveket, és Bakacsi Lajos invitálására jelentkeztem a szegedi Vasutas Képzőművész Körbe, ahol Cs. Pataj Mihály vezetésével kollektív műtermi stúdiómunka folyt. Megismertem a festési technikákat, rajzoltunk, akvarelleztünk. Minden időmet annak szenteltem, hogy fürkésszem: mitől jó egy műalkotás. Értetlenül álltam az előtt, hogy ilyeneket én is tudok csinálni. Ez lenne a művészet? Egyre jobban belebonyolódtam, rájöttem, hogy nem is olyan evidens mindez. Az is tudatosult bennem, hogy nem azt kell csinálni, amit valaki már egyszer megcsinált, nem az az érdekes, ha valamit reprodukálunk. Módszeresen foglalkozni kezdtem a fénydinamikával, konstruktív geometrikus képeket festettem olajjal. Olyan volt a kis műtermem, akár egy laboratórium.

– *Hogyan lett mérnök?*

– Már tizenhét-tizennyolc éves koromban eldöntöttem: nem érdekel más, csak a képzőművészet. Úgy éreztem, rengeteg közlendőm van. De mindig másfelé tereltek. Édesapám azt mondta: tanuljak szakmát, de szabó vagy más iparos ne legyen, mert már mindenki az. Inkább legyen mérnök, abból mindig meg tudok élni. Igaza lett, a mai napig meg

tudok belőle élni. De azt is biztosan tudtam, hogy a mérnöki munka mellett mást is szeretnék majd csinálni. Számos példa van arra, hogy valaki más pályáról érkezik. A művészet, az érzékenység, az affinitás vagy benne van valakiben, vagy nincs. Ha benne van, akkor előbb-utóbb úgyis utat tör magának. Akkoriban a Magyar Képzőművészeti Főiskolán volt egy olyan képzés, amit a műszaki főiskola mellett is el tudtam volna végezni. Nem sikerült azonban bejutnom a budapesti műszaki főiskolára, így maradt a kecskeméti Gépipari és Automatizálási Főiskola, ahol szerszámszerkesztést tanultam. Az alaptantárgyak mellett szinte csak a rajz, a szerkesztés, az ábrázoló geometria volt a domináns, ami nekem könnyedén ment. A többieknek is tudtam segíteni, és műszaki tervezőirodában is dolgoztam. Megtanultam, hogy a dolgokat a szerkezetüket megfigyelve úgy is le lehet rajzolni, hogy azután le is lehessen őket gyártani. Mindez jó alapot jelentett számomra a képzőművészethez is. Festegettem, és a főiskola kiállítótermében is bemutatkoztam egy kisebb tárlattal 1977-ben. A tudományos diákköri konferenciának is volt képzőművészeti ága, így amikor beválogatták a munkáimat, harmadéves koromban Miskolcon is bemutatkozhattam.

– *Mihez kezdett a diploma után?*

– A főiskola után hosszabb szünet következett az alkotómunkában. A Szegedi Kézi-szerszámgépgyárban kezdtem dolgozni, ahol rajzoltam és szerszámokat szerkesztettem. Ez biztos megélhetést jelentett, ami a későbbiekben is fontos szempont volt. Épp nemrégiben beszélgettem erről Zombori László festőművésszel: sokáig nagy teher az emberen a munkahely, de bizonyos idő után már inkább könnyebbé válik. Mert ha alkotás közben arra is kell gondolnom: a munkáimat el is kell adnom, hogy megélhessek, akkor ez egy idő után rányomja a bélyegét a művészetemre is, és nem tudok már újítani. Ha viszont felszabadultan csak azt csinálhatom, amit szeretek, az inspirál. Az önállóságot, a szabad, felelősség nélküli, bátor kísérletezést fontosnak tartom. Hogy merjem megtenni, ami eszembe jut. Nemcsak a képzőművészetre, hanem minden művészeti ágra, a zenére és az irodalomra is igaz: ha csak ugyanazt csinálod, amit már megcsináltak mások is, akkor nem tettél semmit. De ha csak egy picikét sikerült tágítanod a műfajok határait, akkor már érdemes volt dolgozni. Én is mindig azt próbálom keresni, kutatni, mi az, amitől más és új lehet, amit csinállok. Szegeden egyetlen művész volt, aki már a pályám kezdetétől támogatóm és jó barátom volt: Pataki Ferenc. Befutott festőművészként a bátorságom, a szabadságom és a sokszínűségem miatt bíztatott. Bátorított és erőt adott. A kísérletezéseimre mindig azt mondta: meg kell próbálni, hátha valami jó születik belőlük. A művészetben nincs előre determinálva, miből lesz jó vagy rossz. A képzőművészet is kicsit olyan, mint a hangszeres zene: folyamatosan művelni kell, mert ha nincs gyakorlatban az ember, akkor könnyen elvesz a tudása. Mivel képzőművészeti főiskolára nem jártam, évekig a múzeumokból, könyvekből, külföldi kiállítóhelyekről és a barátoktól szívtam magamba azokat az információkat, amelyeket elengedhetetlennek éreztem a pályámhoz. Az első nagy célom az volt, hogy felvegyenek a Fiatal Képzőművészek Stúdiójába. Az egy olyan renitens, formabontó, lázadó társaság volt, amelybe nagyon vágytam. A lázadás részemről persze elsősorban formai lázadás volt: a bigott, egyedül elfogadott realizmus ellen. Sokadik nekifutásra 1989-ben végre tagja lettem a stúdióknak. Utána már egyenesen haladt a pályám, 1994-ben a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete elsőre felvett tagjai sorába.

– *Mi volt a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának jelentősége a pályáján?*

– Megerősített abban a meggyőződésemben, hogy nagyon fontos a nyitottság és a független gondolkodás. Ezt mutatta Haraszty István és ef Zámbó István példája is, akik nem végeztek képzőművészeti főiskolát, mégis világhírű alkotók lettek. Fontos volt számomra a stúdió azért is, hogy bebizonyítsam: nem vagyok azzal egyedül, ahogyan látom a világot. Társakra találtam és bemutatkozási lehetőségeket kaptam.

– *Gondolom, a megerősítésre azért is szüksége lehetett, mert elvétve még ma is hallani olyan véleményt Szegeden: nem is igazi művészet, amit csinál...*

– Darázs Jóska barátommal, akivel együtt indultunk a Fiatal Művészek Stúdiójából, nem attól edződünk meg, hogy a körtöltésen belül kértünk baráti véleményeket. Inkább elküldtük a munkáinkat a különböző országos és nemzetközi biennálékra, tárlatokra. Szegeden gyakran az akadémizmust és a képzőművészeti diplomát kérték rajtunk számon. A helyi hangoknál fontosabb volt számomra, hogy amikor a világhírű darmstadti fotóművész, Pitt Ludwig eljött a csongrádi művésztelepre, és megnézte, hogyan dolgozunk ott, egy román kollégával kettőnket választott ki, és hívott meg a franciaországi Mirabelben elindított nemzetközi alkotótáborba. Amikor először kimentem, volt bennem egy kis görcs amiatt, hogy ott a krakkói akadémia festő tanszakának vezetőjével és neves darmstadti művészekkel kell együtt dolgoznom. A kisebbségi érzésem akkor múlt el, amikor az alkotótábor végén a zsűri előkelő helyre rangsorolta a munkáimat, sőt a képeim és a plasztikáim el is keltek. Próbaképpen Japánba is elküldtem a munkáimat, ahol az erős nemzetközi mezőnyben egymás után több díjat is nyertem. Ezekből a visszajelzésekből próbáltam építkezni, és igyekeztem minden alkalommal újra bizonyítani. Közben itthon azt tapasztaltam: sok diplomás képzőművész elkényelmesedett. Ha szorult helyzetbe került, egyszerűen szervezett egy önálló kiállítást, eladott pár munkát, és abból megélt egy évig. Ilyen típusú alkotókkal teli az ország. Mi viszont szívós, kitartó, masszív elszántsággal kissé outsiderként próbáljuk a nemzetközi eredményeinkkel is bebizonyítani: igenis van olyan jó, amit csinálunk. Ha mi is a baráti körben dicsérgettük volna egymást, az sehová sem vezetett volna. Persze szerezhettem volna én is mondjuk egy tanárképző főiskolai rajz szakos diplomát, de nem éreztem szükségét. A feleségem egyébként rajz szakos, és a tanárképző gyakorló általános iskolájában szakvezető tanár, hozzá járnak a hallgatók gyakorló tanításra. Számomra nem a papír számít, hanem a letett munka. Úgy gondoltam, az a fontosabb, hogy a szakmáról, a művészetről tudjak mindent, nem pedig az, hogy egy újabb diploma után loholjak.

– *Bár akadtak elutasítások a képzőművész szakma részéről, érdekes módon a szakkritika rögtön jól fogadta a munkáit.*

– Szuromi Pál, Tandi Lajos és Tóth Attila már a legelső munkáimra is odafigyeltek. Nem utasítottak el, sőt támogatásukat, biztatásukat élvezhettem. Ezt ma is köszönöm nekik, mert akkoriban bátorság kellett hozzá. Már abbahagytam volna a képzőművészeti tevékenységemet, ha nem a belső meggyőződés, kísérletezés és minőségorientált munka hajtana ma is. Bátran tönkreteszem, ha valamivel nem vagyok megelégedve. Tisztában vagyok azzal is: amit én csinállok, az rétegművészet. Nem is az a célom, hogy mindenkinek tetszen. Inkább a meggyőződésem irányít. Amikor Darázs Jóskával eltöltöttünk egy hónapot az ausztriai Hornban, a bécsi képzőművészeti akadémia művésztelepén, az akadé-

mia neves professzorai is elismerőleg szóltak a munkáinkról. Ezek a pozitív visszajelzések is nagyon fontosak.

– *A festészettől a papírművészetten át a legkülönbözőbb anyagokat felhasználó kisplasztikáig sokféle dolgot csinál. Mégis melyik műfaj a kedvence?*

– Minden munkámban ugyanazt próbálom megmutatni: kapcsolatokat a művészet-hez. Talán a plasztikák megkülönböztetett szerepet játszanak az életemben. Hosszú évek múltán döbbsentem rá: külön szakmákat kell ahhoz megtanulni, hogy az ember bánni tudjon a különböző anyagokkal. A képzőművészeti főiskolán csak azt tanulják meg a hallgatók, hogyan kell mintázni és formázni. Én viszont a mérnöki szaktudásomnak is egyre többször veszem hasznát a plasztikák elkészítésekor. Számomra nem okoz gondot, hogy hogyan kell egy kőbe befúrni egy fémeket, vagy hogyan kell valamit meghegeszteni. A plasztikákat azért is szeretem, mert nem változnak, megvárnak, nyugodtan félretehetem őket – nem úgy, mint egy olajképet, amit 48 vagy 72 órán belül be kell fejezmem, másképp megváltozik a struktúrája. Az olajképekkel együtt kell lélegezni. A kisplasztikát azért is különösen szeretem, mert egyik adja az ötletet a másikhoz. Annyi tervem van már, ha két életem lenne, akkor sem tudnám mind megvalósítani. A plasztika, az olajfestés és a papírművészet technikai szempontból, anyagában és tartalmilag is annyira különbözik egymástól, hogy egyszerre sohasem szoktam különböző dolgokat csinálni.

– *Hogyan találkozott a merített papírral?*

– Egészen véletlenül: egyszer a felségem vett egy német újságot, amiben leírták, hogyan lehet házilagosan papírt készíteni. Gondoltam, én is kipróbálom. Főztem, turmixoltam a papírt, de nem sikerült, beleragadt a textilbe, szétszakadt. Végül saját elképzeléseim szerint változtattam a technikán, és csodálatos dolgok születtek. Egy új világ nyílt meg előttem, izgalmas, érdekes, organikus formák keletkeztek a papíron. A technológiai újítás, a hátlap vasalóval való szárítása nem véletlenül jutott eszembe: egy szabász családban mindig kéznél volt négy-öt vasaló. Persze ezzel is kísérleteztem, a forró levegő és a papírhoz hozzáadott adalékanyagok, például a finom bőrreszelékek fantasztikus hatásokat eredményeztek. 1994-ben elküldtem Japánba, egészen pontosan Kyotoba, a III. Nemzetközi Papír- és Textil Versenyre A természet képeslapjai című papírsorozatomat, amellyel rögtön ezüst díjat nyertem. Az én kertem című munkám a következő évben megkapta a japán kulturális minisztérium arany díját. 1998-ban is elnyertem az arany díjat. Győztes munkáim Kyotóban, a Japán Design Múzeumban láthatók. Kisplasztikáimmal is sikerem volt Japánban, 1995-ben több mint nyolcszáz alkotó közül hatvannak a munkáit – köztük az enyéimet – válogatták be a Toyamura Nemzetközi Kisplasztikai Biennáléra. Számomra ezek voltak az igazán fontos visszaigazolások.

– *Arra sohasem gondolt, hogy feladja eredeti szakmáját, és csak az alkotásnak éljen?*

– Régóta mondogatom: jó ez a kettősség. Igazából azonban olyan sok társaságnak, egyesületnek vagyok már tagja, és olyan sok kiállítási lehetőséget kapok, hogy eljutottam arra a pontra, amikor a művészi pályám is folyamatos jelenlétet, ügyintézés, odafigyelést igényelne. Alig tudom teljesíteni a kéréseket. Amíg a gyermekeink tanulnak – a fiunk húsz, a lányunk tizenöt éves –, addig kötelességem az ő biztonságukra is gondolni. Néhány év múlva azonban szeretnék teljesen szabad és független alkotó lenni. Kellenek olyan nyugvópontok, holt idők, amikor az ember nem csinál semmit. Meditatív alkatú vagyok,

hagyom leüledni a dolgokat, ezért jó lenne, ha több időm lenne. Remélem, négy-öt éven belül sikerül elérnem ezt az eszményi állapotot.

– Azt mondják a helyi galériások, a szegedi polgárok ízlése nagyon konzervatív, még az akadémikus művészetben belül is csak a leghagyományosabb alkotásokra adnak pénzt. Mit gondol, mi ennek az oka?

– Ez a vizuális nevelés minőségétől függ. Azért állíthatom ezt, mert a feleségem ezzel foglalkozik. Ha már huszonöt-harminc évvel ezelőtt lettek volna olyan iskolák, mint a szegedi tanárképző két gyakorló általános iskolája és néhány művészeti iskola, akkor ma már sokkal többen lennének, akik nem állnak értetlenül a kortárs képzőművészeti munkák előtt. Akkor meg tudnák különböztetni a modernet és a modernkedőt, a giccset és a valódi értéket. Sajnos az emberek ízlését nem lehet egyik napról a másikra megváltoztatni. Ez több évtizedes folyamat. Tanulságos számomra, hogy együtt dolgozom a munkahelyemen olyan hétköznapi emberekkel, akik nem járnak rendszeresen kiállításra, színházba, koncertre. A folyamatos meg nem értés információiból is tudok okulni. Figyelmeztetés ez arra is: ne higgyem, hogy mindenkinek tetszik, amit csinálok. De nem reménytelen a helyzet, saját tapasztalatomból tudom: egyszerű embereknek is el lehet magyarázni, hogy mi miért érték. Szegeden az országos átlagnál is rosszabb a helyzet, húsz-harminc év biztosan kell arra, hogy változzon ez a konzervatív művészetszemlélet. Olyan mecénási kör, amely pártfogolná a modern művészetet, egyszerűen nem létezik. Mi elsősorban a közgyűjteményekre, a múzeumokra számíthatunk.

– Rendszeres résztvevője osztrák, francia, lengyel művésztelepeknek. Miért fontosak ezek?

– Számomra ezek jelentették a belépőt a képzőművészetbe. Szeged testvérvárosa, Darmstadt köztudottan nemcsak a modern képzőművészet, hanem a kortárs zene fellegvára is. Ötször jártam a darmstadtiak Pitt Ludwig által elindított fantasztikus mirabeli nemzetközi művésztelepén, ami közel az Ardèche folyóhoz, a Francia-középhegységben, egy fekete bazalt-hegy tetején található. Csodálatos, nem lehet a szépségétől és a nyugalamtól szabadulni. A háromhetes mirabeli alkotómunkát mindig egy darmstadti bemutatkozó kiállítás követte.

– Szegedi „harcostársával”, Darázs Józseffel szinte párhuzamosan fut a pályája. Honnan ered ez a barátság?

– Amikor annak idején megnéztem a Fiala Képzőművészek Stúdiójának katalógusát, Darázs Jóska szerepelt benne Szegedről. Felhívtam telefonon, találkoztunk, és kiderült, hogy teljesen hasonlóan gondolkodunk a képzőművészetről. Mivel egy húron pendültünk, és kölcsönösen tetszettek egymásnak a munkáink, közös kiállításokkal is jelentkezünk. A barátságunk azóta is tart, Fél100 címmel januárban nyílt meg közös tárlatunk a Móra Ferenc Múzeumban. Józsi idén ötvenéves – én ugyan még csak 48, de ennyi eltérés belefér – ez indokolja a címválasztást. Egy világhírű francia fotóművésztől hallottam egy jó mondatot: ötvenévesen hódítani már késő, de művésznak még fiatal az ember. Ez vigasztal bennünket. A kiállításon Józsi átfogó keresztmetszetet ad a pályájáról, én viszont a legújabb munkáimat mutatom be. Két új képsorozatot készítettem Provence és Toszkána címmel. Mindkét tájegység magával ragadott. Először fotósorozatokat készítettem róluk, majd néhányat közülük kinagyítva felkasíroztam furnérlemezsre, és továbbfestettem, ki-

egészítettem. Töredékekből igyekeztem létrehozni egy víziót. Ezeket a sorozatokat néhány olajképpel is bővítettem. A kisplasztikáimból is elvittem néhány olyat, amihez az alapanyagot, a bazaltkővet Mirabelből hoztam haza.

– *Hazai utcakövekből is készült egy izgalmas kisplasztika-sorozata...*

– Megláttam az egyik kollégámnál egy gyönyörű szép káposztás követ: azzal súlyozták le a legyalult káposztát. Nagyon megtetszett a lakkszerű, tükröfényes feketesége. Eszembe jutott, hogy ilyen fényesre csiszolt utcakövekből is lehetne különböző kisplasztika-variációkat készíteni. Először egy kis gobelinpárnát tettem az egyik közepére. A Párnakőnek nagy sikere lett: a szombathelyi textilbiennálén díjat is nyertem vele, most pedig Lengyelországba viszik ki egy textilkiallításra. Olyan abszurd a kemény fekete gránitkőben a puha textildarab, hogy mindenki felfigyel rá. Később az utca kő szinte kimeríthetetlen kisplasztika-alapanyaggá vált számomra: fémeket, fát is tettem bele. Mindig meghökkenti, elgondolkodtatja az embereket. Az idei Toyamura kiállításra is egy szelencévé alakított utca követ küldök majd.

– *Sokan nem is tudják pontosan, mik azok a könyvobjektek, amikkel ugyancsak sikert aratott. Elmagyarázná?*

– Könyvobjekt egy új műfaj. Művelői, a kísérletező kedvű festők, grafikusok szobrászok hozták létre a Művészkönyv Alkotók Társaságát. A könyvobjekt jó példa arra, hogy nem igaz az állítás: a művészetnek vége. Nincs vége, most is alakul, rengeteg olyan új dolgot lehet csinálni például a számítógéppel is, amit be lehet emelni a művészetbe. A művészkönyv kinézetre általában emlékeztet a hagyományos könyvre, de tartalmilag egészen másról szól. A könyv az emberi civilizáció egyik legfontosabb találmánya, alapvetően a tudás forrása volt eddig – lehet persze, hogy harminc év múlva már nem így lesz, hiszen a szerepét átveheti a számítógép. Ha az ember meglát egy könyvformát, az rögtön előre vetíti számára a Gutenberg-galaxis által felhalmozott tudást. A könyvobjektek külső megjelenésükben olvasnivalónak tűnhetnek, valójában a tartalmuk valami meghökkentő, nem oda illő. Csináltam például olyat, hogy ólmot öntöttem egy könyvformába, és – Neumann János kettes számrendszerben működő első számítógépére utalva – a könyv egyik része ólommal lett teli, a másik üres maradt. Így olyan lett, mint egy kódolt üzenet. Más könyvekbe fémtárgyakat, fémforgácsot vagy gépalkatrészeket tettem, amelyek ugyancsak meghökkentő hatást keltő, titokzatos tárgyakká váltak. Készítettem egy hajónaplót is: nejlonzacskóba vizet és papírmasszát tettem, és két fedéllel összecsavaroztam. Olyan, mint egy keményfedelű hajónapló. A Titkaim című munkám úgy készült: fémlapokat rejtett csavarokkal lezártam, csak a közé tett papírok rongyos szélei látszanak ki. Nem lehet tudni, van-e a papíron valami. Így attól a titokzatosságtól, ami a könyvben rejtőzhet, el vagyunk zárva. A Papírművészek Társaságának is tagja vagyok, ott úgy ismernek: én a fémeket kombinálom a papírral. Ez egy nagyon eleven, friss művészeti ág, amit imádok, de nem hiszem, hogy csak ezzel ki tudnám fejezni mindazt, amit a világról gondolok.

– *Felesége képzőművészettel foglalkozó szakemberként mennyire figyeli a munkáit? Kritikát elfogad tőle?*

– A feleségem nem szokott beleszólni abba, amit csinálok. Eddig először Janka lányomnak mutattam meg az elkészült munkáimat, mert kíváncsi voltam az ő gyermekien egyszerű véleményére. Ez persze változik, hiszen már tizenöt éves, és ma már egészen

másként látja a dolgokat. A feleségemmel is beszélgetünk szakmai kérdésekről, hiszen jó dolog, hogy neki köszönhetően már itthon komoly megmérettetésen eshetnek át a munkáim. A kritikát meghallgatom, de ez nem azt jelenti, hogy a szerint dolgoznék, amit ő mond. Az együttműködésünknek gyümölcsöző eredménye van, hiszen a címadásban vagy egy kiállítás tematikájának felépítésében is kaphatok segítséget tőle. Mindig jó, ha egy olyan hozzáértő tud külső szemmel véleményt mondani, aki ismeri az alkotót is.

– *Milyen tervei vannak, mire készül?*

– Június 3-án Balassagyarmaton, a szerb templomban nyílik tárlatom. Csemiczky Zoltán kért fel, aki tagtársam volt a Fiatal Képzőművészek Stúdiójában. Tervezek egy kiállítást Dániában is, remélem, sikerül megvalósítani.

– *Szeged talán nem a legideálisabb közeg egy kísérletező, invenciózus alkotó számára. Miért érzi jól magát itt mégis?*

– Kisteleken születtem, de tizennégy éves korom óta Szegedhez kötődöm. Szeretem a várost, eggyé vált vele az életem. Nagyon fontosak számomra a barátok, akik megtartó erőt jelentenek. Édesapám életét is meghatározták a barátai, nálam is így van ez. Töreksem rá, hogy nyaranta eljussak a csongrádi Plein Air Nemzetközi Művésztelepre, ahol rengeteg külföldi baráttal is találkozom. Ha nem vagyok ott már a nyitáskor, két nap után addig telefonálnak, amíg ki nem megyek. Jóleső érzés, hogy visszavárják az embert. Szegeden Darázs Jóska, Popovics Lőrinc, Aranyi Sanyi, Lázár Pali és Nagy Imre a legjobb barátaim. Velük közös családi összejöveteleket is szoktunk tartani. Darázs Jóskaival nemrégiben vettek fel bennünket a Szög-Art Művészeti Egyesületbe, aminek azért is örülök, mert eddig is barátaimnak tudtam az alkotócsoport meghatározó tagjait.

Hollási Zolt

